

BIBLIOTECA CENTRAL
XAVIER AMORÓS
REUS

GUIA DE LECTURA 02

JOAN FERRATÉ

D'ESQUERRA A DRETA, A PRIMERA FILA, JOAN I GABRIEL,
A LA SEGONA, ELS SEUS AMICS ISIDRE PONS
I FRANCESC QUERALT

A Xavier Amorós,
que em va ensenyar
a llegir.
Amb tot el meu
veu afecte,
Joan
B., 23 novembre 1975.

VUITANTA-VUIT POEMES DE CAVAFIS
cara i creu, 22

Reus 1924-Barcelona 2003. Crític literari i autor de versos originals i traduïts. Estudia l'ensenyament elemental al Col·legi de Sant Pere Apòstol de Reus i el batxillerat a Reus, Bordeus i Mataró. Llicenciat en filologia clàssica per la Universitat de Barcelona (1953), va ser professor de llengües clàssiques a la Universidad de Oriente (Santiago de Cuba) entre 1954 i 1960; després de fer d'assessor tècnic al Ministerio de Educación del govern cubà (1961), el 1962 es traslladà a Edmonton (Canadà) per ensenyar literatura espanyola, i literatura comparada des del 1969 a la Universitat d'Alberta, on va treballar fins a la jubilació (1985); entremig, s'encarregà durant poc més de dos anys de la direcció literària de Seix Barral (1970-1973).

Germà del poeta Gabriel Ferrater (1922-1972) —malgrat la grafia distinta del cognom— pertanyia a una família reusenca generosament lligada a la vida cultural i cívica de la ciutat. Posseïen una important empresa dedicada a l'exportació de vins, fundada per l'avi, Gabriel Ferraté Gili, i hi participaven els quatre fills: Gabriel, Ricard, Joan i Amadeu, que es distingiren tots pel seu activisme cultural i pel seu magnànim comportament a les entitats on participaren.

Tota l'obra de Ferraté neix de la seva passió de lector de literatura, i en especial de poesia; l'afany de llegir amb tota precisió i d'interpretar amb la màxima racionalitat, el van dur a fixar les seves lectures de textos concrets (pràcticament d'arreu del món i de totes les èpoques) en assaigs analítics, comentaris, traduccions i edicions de rigor filològic, i d'altra banda i al mateix temps a reflexionar teòricament sobre l'«operació de llegir»; també els seus versos originals, que sovint tenen un component imitatiu explícit, deriven en darrer terme de la febre imaginativa que és el resultat de la lectura.

El primer llibre de Ferraté, *Carles Riba, avui*, (1955), assenyalava ja tant el seu interès primordial per la poesia com la seva capacitat d'aprofundir en la interpretació cenyida de les més diverses manifestacions literàries (per exemple, la tragèdia grega); el segon llibre, *Teoria del poema*, (1957) compagina l'esforç teòretic amb l'aproximació a obres concretes, entre les quals n'hi ha de Josep Carner i de Joan Vinyoli.

Però el llibre que situà Ferraté a l'avantguarda de la crítica i la teoria literària en tot l'àmbit hispànic és *La operación de leer y otros ensayos* (1962, ampliat el 1968 en *Dinámica de la poesía: Ensayos de explicación*, 1952-1966 i complementat amb un epíleg d'última hora en l'edició del 1982). Ferraté hi esbossa, d'una banda, el marc teòric de la seva poètica, que té una ferma base lingüística i que se centra en la concepció de la lectura com el procés pel qual el lector temporalitza el poema llegit (identificant-ne els elements rítmics pertinents i establint entre ells el màxim

nombre de relacions significatives) alhora que formalitza la seva consciència de l'objecte imaginari, no estàtic sinó dinàmic, que és el poema; d'altra banda, desenvolupa i explicita aquesta poètica amb l'anàlisi de textos dels més diversos autors, clàssics i contemporanis.

Més endavant, Ferraté revelà la fecunditat de la pràctica analítica més escrupolosa, aquest cop desproveïda de cap component teòric explícit d'ordre general, en un estudi capital, *Lectura de «La terra gastada» de TS. Eliot* (1977); al mateix temps, explicava els principis que regulen el funcionament de l'art de Josep Carner (al volum *Poesia* en el qual hi dedicà el 1976 un assaig de gran transcendència) en els pròlegs a les seves edicions d'*Auques i ventalls* (1977) i de *La primavera al poblet* (1979). Aquests últims treballs, al costat de tots els altres que Ferraté ha dedicat a Carner, de qui ha estat sempre un lector entusiasta i fidel, es troben reunits a *Papers sobre Josep Carner* (1994) —germà del volum *Papers sobre Carles Riba* (1993), que inclou la reedició de *Carles Riba, avui*, i més coses.

L'altre poeta català que Ferraté té en la més alta consideració és Ausiàs March; fruit de molts anys de lectura, n'ha donat una edició innovadora, *Les poesies d'Ausiàs March: introducció i text revisat* (1979 i 1995), que es completa amb una anàlisi detallada dels primers poemes, *Llegir Ausiàs March* (1992). D'altra banda, Ferraté ha demostrat un òptim domini del vers amb traduccions molt notables: *Lírics griegos arcaicos* (1968 i 1992), *Les poesies de C. P. Cavafis* (1987, volum que en substitueix tres d'anteriors) i *Cinquanta poesies de Du Fu* (1992), i amb uns quants llibres originals, sobretot *Les taules de Marduk i altres coses* (1970), i *Llibre de Daniel* (1976), reunits a *Catàleg general 1952-1981* (1987).

La creació poètica de Ferraté, que es vol i es manté al marge dels corrents imperants en la poesia catalana contemporània, ha anat mereixent cada cop més atenció per part dels lectors i dels crítics. D'ençà del 1985, Ferraté ha tingut una presència considerable a la premsa del país, reflectida en els reculls *Provocacions* (1989), *Apunts en net* (1991) i *Opinions a la carta* (1993). Ha publicat també el volum *Jaime Gil de Biedma: Cartas y artículos* (1994) i ha editat la major part de l'obra pòstuma del seu germà, Gabriel Ferrater.

Fonts: *Nou diccionari 62 de la literatura catalana*
 Barcelons: Edicions 62, 2000

< <http://www.uoc.edu/lletra/noms/jferrate/index.html> >
 (consulta 12-març de 2003)
 < <http://cultura.gencat.es/ilc/qeq/FitxaAutors> >
 (consulta 12-març de 2003)

Apunts en net

Barcelona: Quaderns Crema, 1991

Catàleg general 1952-1981

Barcelona: Quaderns Crema, 1987

Opinions a la carta: onze entrevistes, de Joan

FERRATÉ; aplegades per José Manuel MARTOS.

Barcelona: Empúries, 1993

Provocacions

Barcelona: Empúries, 1989

Les taules de Marduk

Barcelona: Proa, 1970

Llibre de Daniel

Barcelona: La Gaià Ciència, 1976

Carles Riba, avui

Barcelona: Alpha, 1955

Teoría del poema: ensayos.

Barcelona: Seix Barral, 1962

La operación de leer y otros ensayos

Barcelona: Seix Barral, 1962

EDICIONS DE L'OBRA DE GABRIEL FERRATER

Sobre el llenguatge

Barcelona: Quaderns Crema, 1981

Papers, cartes, paraules

Barcelona: Quaderns Crema, 1986

Cartes a l'Helena i residu de materials dispersos,

Barcelona: Empúries, 1995

Foix i el seu temps

Barcelona: Quaderns Crema, 1987

Sobre literatura: assaigs, articles i altres textos

Barcelona: Edicions 62, 1979.

Sobre pintura

Barcelona: Seix Barral, 1981.

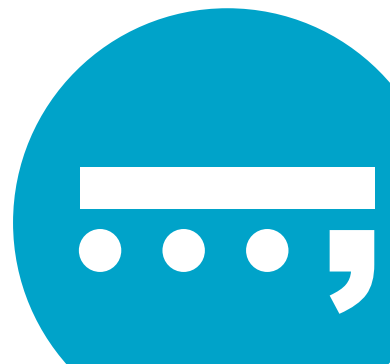
La poesia de Carles Riba: cinc conferències

Barcelona: Edicions 62, 1983.

Vers i prosa. Selecció de

Jordi CORNUDELLA i Joan
 FERRATÉ.

València: Tres i Quatre,
 1988.

TRADUCCIONS

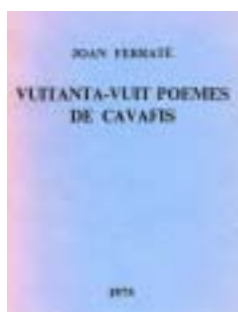
Les Poesies de CP. Cavafis
Barcelona: Quaderns Crema, 1987

Cinquanta poesies de Du Fu
Barcelona: Quaderns Crema, 1992

Líricos griegos arcaicos
Barcelona: El Acantilado, 2000

Lectura de "La terra gastada" de TS. Eliot.
Barcelona: Edicions 62, 1977

El lenguaje y el entendimiento de Noam CHOMSKI
Barcelona: Seix Barral, 1971

Vuitanta vuit poemes de Cavafis.
Barcelona: Edicions 62, 1975.

Tretze de l'arxiu de Cavafis i altres coses.
Konstantinos KAVAFIS,
Barcelona: Edicions 62, 1976.

Poesía norteamericana: 1900-1950. Louise BOGAN.
Barcelona: Juventud, 1995.

EDICIONS CRÍTQUES

Papers sobre Carles Riba
Barcelona: Quaderns Crema, 1993

Papers sobre Josep Carner
Barcelona: Empúries, 1994

Jaime Gil de Biedma, cartas y artículos
Barcelona: Quaderns Crema, 1994

Les poesies d'Ausiàs March
Barcelona: Quaderns Crema, 1994

Josep CARNER.
Auques i ventalls
Barcelona: Edicions 62, 1994

Llegir Ausiàs March
Barcelona: Quaderns Crema, 1992

Carles RIBA. *Elegies de Bierville.* Pròleg de Joan FERRATÉ.
Barcelona: Edicions 62, 1968.

Josep CARNER. *La primavera al poblet: text de la primera edició 1935*
Barcelona: Edicions 62, 1979.

Josep CARNER. *Poesies escollides,*
Barcelona: Edicions 62, 1988.

Ausiàs MARCH. *Poesia*
Barcelona: Edicions 62, 1999

BIBLIOGRAFIA BÀSICA

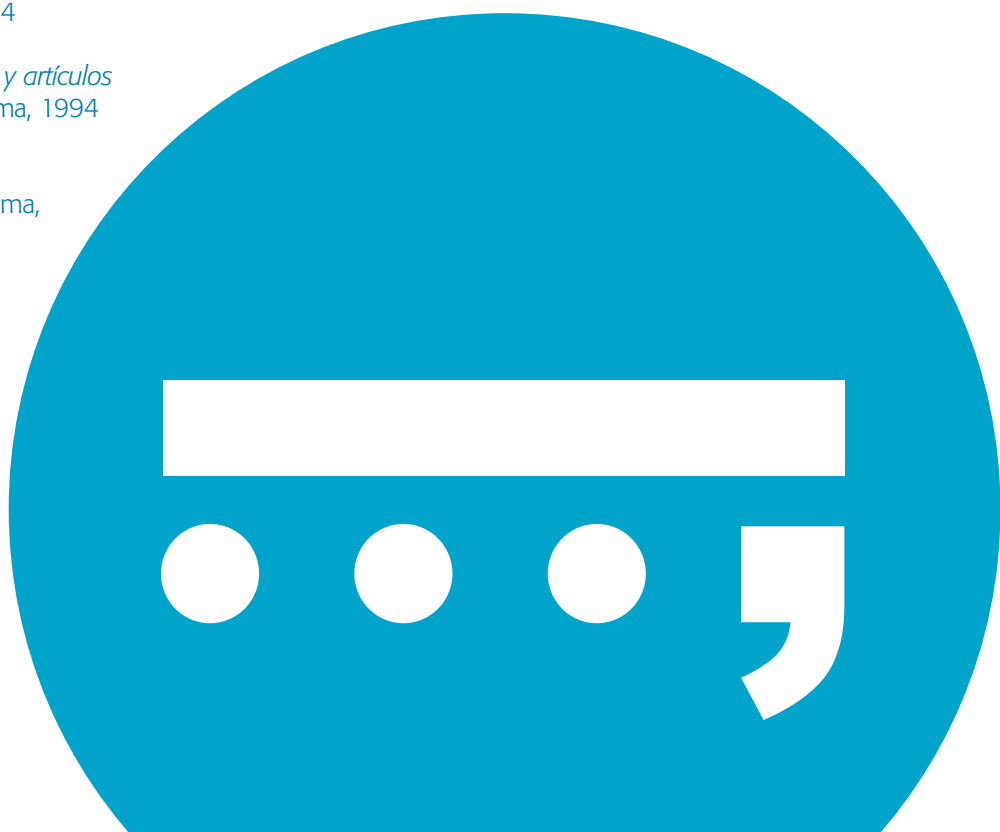
LÓPEZ, A. (1988). "Las lecturas dinámicas y poéticas de Juan Ferraté", *Revista Canadiense de Estudios Hispánicos*, XII, 3.

OBIOLS, V. (1997). "Catàleg general 1952-1981": *Elements intertextuals en l'obra poètica de Joan Ferraté.* Reus, Associació d'Estudis Reusencs.

RIVERS, E. L. (1963). "La operación de leer y otros ensayos by Juan Ferraté", *Hispanic Review*, XXXI.

TERRY, A. (1981). "Joan Ferraté, Lectura de 'La terra gastada', de T. S. Eliot", *Canadian Review of Comparative Literature*

* Els llibres descrits en blau es troben a la Biblioteca Central Xavier Amorós.

**BIBLIOTECA CENTRAL
XAVIER AMORÓS
REUS**

Carrer de l'Escorxador, 1
43202 REUS
Tel. 010/901 112 113
bcr@reus.net
www.reus.net/bcr